

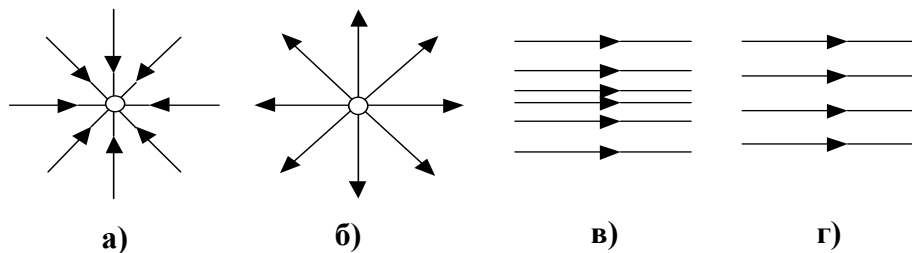
**ПРИМЕРЕН ИЗПИТЕН ВАРИАНТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ**

ПЪРВА ЧАСТ

1. Взаимодействието между два едноименни заряда $q_1 = q$ и $q_2 = 2q$ се описва от закона на Кулон. Кое от следните равенства между големините на силите F_1 и F_2 , действащи на двата заряда, е вярно?

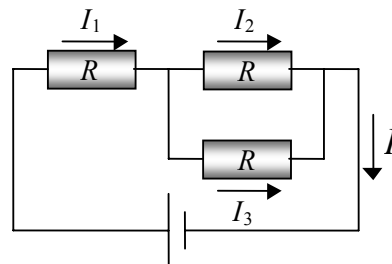
- а) $F_1 = F_2$
 б) $F_1 = 2F_2$
 в) $F_2 = 2F_1$
 г) $F_2 = 4F_1$

2. На коя фигура вярно са показани силовите линии на електростатично поле, създадено от отрицателен точков заряд?

3. Сравнете означените токове в схемата и посочете **невярното** твърдение:

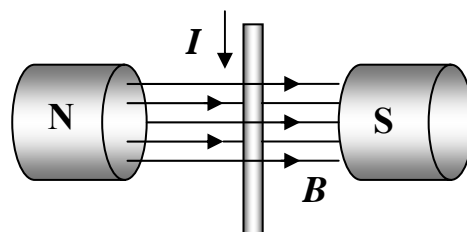
- а) $I_1 = I_2$
 б) $I_1 = I_2 + I_3$
 в) $I_1 = I$
 г) $I_2 = I_3$

4. Коя е вярната комбинация „среда – токови носители“?

- а) метали – електрони и дупки
 б) газове – йони и електрони
 в) електролити – електрони
 г) полупроводници – йони

5. Определете посоката на магнитната сила, която действа на проводника от фигурата:

- а) съвпада с посоката на магнитното поле
  - б) съвпада с посоката на тока
  - в) от вас към чертежа, перпендикулярно на неговата равнина
  - г) от чертежа към вас, перпендикулярно на неговата равнина
6. Сноп електрони навлиза в еднородно магнитно поле, перпендикулярно на индукционните линии. Под действие на магнитното поле скоростта на електроните:
- а) ще се промени само по големина
  - б) ще се промени само по посока
  - в) ще се промени и по големина и по посока
  - г) няма да се промени нито по големина, нито по посока
7. Затворена верига се състои от намотка и галванометър. Във веригата **НЕ** протича индуциран ток, когато:
- а) в обема на намотката се намира неподвижен постоянен магнит
  - б) към намотката се приближава постоянен магнит
  - в) към намотката се приближава друга, по която протича постоянен ток
  - г) в обема на намотката се намира друга, по която протича променлив ток
8. Хоризонтално пружинно махало извършва хармонично трептене. В кое положение потенциалната енергия е максимална?
- а) в равновесно
  - б) само в крайно ляво
  - в) само в крайно дясно
  - г) в крайно ляво и крайно дясно
9. Коя величина рязко нараства при явлението механичен резонанс?
- а) периода на трептене
  - б) амплитудата на трептене
  - в) честотата на трептене
  - г) действащата външна сила
10. Посочете вярното твърдение. Скоростта на механичните вълни:
- а) съвпада със скоростта на трептене на частиците от средата
  - б) е една и съща за надлъжни и напречни вълни
  - в) съвпада със скоростта на движение на вълновия фронт
  - г) не зависи от средата
11. Изберете правилното подреждане на интервалите в електромагнитния спектър по нарастване на дължината на вълната:
- а) рентгенови лъчи, светлина, микровълни
  - б) светлина, микровълни, рентгенови лъчи
  - в) рентгенови лъчи, микровълни, светлина
  - г) микровълни, светлина, рентгенови лъчи

12. Ако сноп бяла светлина премине през дифракционна решетка, върху екран ще се наблюдава:
- а) система от едноцветни максимуми
  - б) бял централен максимум и едноцветни странични максимуми
  - в) бял централен максимум и странични максимуми с преливащи цветове
  - г) едноцветен централен максимум и бели странични максимуми
13. За наблюдение на обекти през нощта или в мъгла се използват уреди, които регистрират:
- а) ултравиолетови лъчи
  - б) инфрачервени лъчи
  - в) рентгенови лъчи
  - г) гама лъчи
14. Посочете кое от следните твърдения **НЕ** е вярно:
- а) фотоните не могат да съществуват в покой
  - б) фотоните притежават енергия
  - в) фотоните проявяват вълнови и корпускуларни свойства
  - г) фотоните могат да се излъчват и поглъщат на части
15. Кое от следните явления потвърждава хипотезата на Дьо Бройл за вълновите свойства на микрочастиците?
- а) фотоелектричният ефект
  - б) топлинното излъчване
  - в) дифракцията на електрони
  - г) пълното вътрешно отражение
16. Кое от изброените приложения е свързано с високата степен на кохерентност на лазерното лъчение?
- а) рязане на твърди стомани
  - б) пробиване на микроскопични отвори
  - в) предаване на информация по оптични влакна
  - г) записване на холограми
17. Горивото, което се използва в реакторите на АЕЦ “Козлодуй”, е:
- а) природен уран
  - б) уран, обогатен на изотопа ${}_{92}^{238}\text{U}$
  - в) уран, обогатен на изотопа ${}_{92}^{235}\text{U}$
  - г) обеднен уран
18. Нуклоните са частици:

- а) без вътрешна структура
- б) съставени от кварки и лептони
- в) съставени от три лептона
- г) съставени от три кварка

19. Кое от следните твърдения е вярно? Пулсарите са:

- а) черни дупки
- б) неутронни звезди
- в) бели джуджета
- г) звезди от главната последователност

20. Посочете вярното твърдение. Всички галактики:

- а) са спирални
- б) се отдалечават една от друга
- в) са се образували в момента на Големия взрив
- г) съдържат еднакъв брой звезди

ВТОРА ЧАСТ

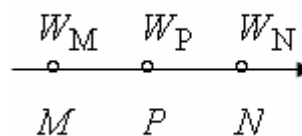
21. Зарядът q създава електростатично поле. Каква е посоката на интензитета E на полето и на силата F , действаща на заряда q_0 , в точка A ?

- а) E и F – наляво
- б) E – наляво, F – надясно
- в) E – надясно, F – наляво
- г) E и F – надясно

22. Положителен точков заряд се движи по посока на силовата линия на еднородно електростатично поле. Кое от следните съотношения между електричните потенциални енергии W_M , W_P , и W_N на заряда в трите точки M , P и N е вярно?

- а) $W_M < W_P < W_N$
- б) $W_M > W_P > W_N$
- в) $W_P < W_M < W_N$
- г) $W_N < W_M < W_P$

23. Променлив кондензатор с капацитет C е зареден до напрежение U , след което веригата е прекъсната. Ако увеличим два пъти капацитета на кондензатора:

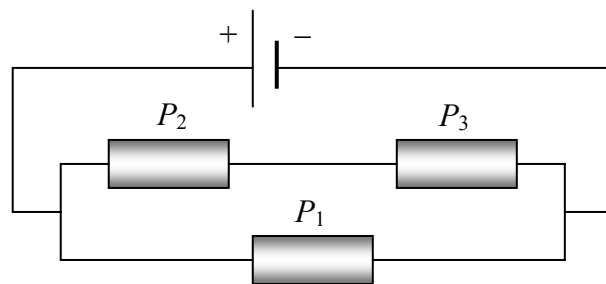
- а) зарядът върху електродите ще се увеличи два пъти
- б) напрежението между електродите ще намалее два пъти
- в) зарядът върху електродите ще намалее два пъти
- г) напрежението между електродите ще се увеличи два пъти

24. Два проводника са направени от един и същ материал. Вторият проводник има 3 пъти по-голямо напречно сечение и 2 пъти по-малка дължина. Отношението между съпротивленията $\frac{R_1}{R_2}$ на двата проводника е:

- а) $\frac{1}{6}$
- б) $\frac{2}{3}$
- в) $\frac{3}{2}$
- г) 6

25. Три еднакви резистора са свързани към батерия, както е показано на схемата от фигурата. Кое от следните съотношения между мощностите на тока в резисторите е вярно?

- а) $P_1 = P_2 = P_3$
- б) $\frac{P_1}{2} = P_2 = P_3$
- в) $4P_1 = P_2 = P_3$
- г) $\frac{P_1}{4} = P_2 = P_3$

26. При пренасяне на електроенергия по меден проводник със сечение $S = 170 \text{ mm}^2$ и дължина $l = 1 \text{ km}$ протича ток $I = 1 \text{ kA}$. Какво количество топлина ще се отдели в околната среда за 1 min? (специфичното съпротивление на медта (Cu) е $0,017 \text{ }\Omega \cdot \text{mm}^2/\text{m}$)

- а) 6 MJ
- б) 100 kJ
- в) 0,6 MJ
- г) 6000 J

27. Първичната намотка на трансформатор има 20 навивки. Ефективният ток в нея е 5 A. Колко е броят на навивките във вторичната намотка, ако ефективният ток в нея е 1 A?

- а) 500
- б) 100
- в) 5
- г) 4

28. Две различни теглилки са окачени на еднакви пружини. Отношението на периодите на получените пружинни махала е $\frac{T_1}{T_2} = 2$. Колко е отношението $\frac{m_1}{m_2}$ на масите на двете теглилки?

- а) $\frac{1}{4}$
- б) $\frac{1}{2}$
- в) 2
- г) 4

29. Кои величини се променят, когато светлинен лъч преминава границата между две среди с различни показатели на пречупване?

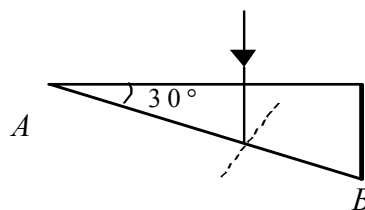
- а) скоростта и честота на вълната
- б) честотата и дължината на вълната
- в) скоростта и дължината на вълната
- г) честотата, скоростта и дължината на вълната

30. Светлинна вълна във вакуум има дължина λ_0 . При разпространение в среда с показател на пречупване n дължината на вълната е:

- а) λ_0
- б) $\frac{\lambda_0}{n}$
- в) $\frac{\lambda_0}{\sqrt{n}}$
- г) $n\lambda_0$

31. Светлинен лъч е насочен към триъгълна призма, както е показано на фигурата. Граничният ъгъл за стъклото е 40° . При достигане на стената AB :

- а) лъчът се пречупва
- б) се наблюдава пълно вътрешно отражение
- в) лъчът се отразява в обратната посока
- г) лъчът не променя посоката си

32. Във вакуум светлинна вълна има дължина 600 nm. Колко херца е честотата на светлината?

(скоростта на светлината във вакуум е $c = 3 \cdot 10^8$ m/s)

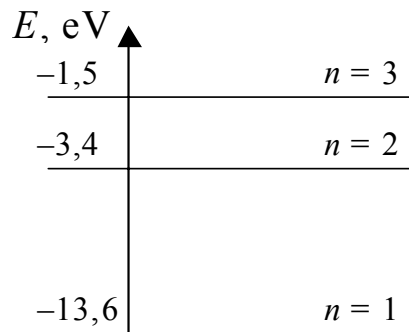
- а) 180 Hz
- б) $0,5 \cdot 10^6$ Hz
- в) $5 \cdot 10^{14}$ Hz
- г) $2 \cdot 10^{15}$ Hz

33. Фотокатод има отделителна работа 3,6 eV. Последователно го осветяват с монохроматични снопове с енергия на квантите съответно $E_1 = 2,8$ eV, $E_2 = 3,8$ eV и $E_3 = 4$ eV. От катода ще се отделят фотоелектрони само в случай:

- а) 2 и 3
- б) 1 и 2
- в) 3
- г) 2

34. При преход на електрон във водороден атом от второ на трето енергетично ниво се:

- а) излъчва квант с енергия 4,9 eV
- б) излъчва квант с енергия 1,9 eV
- в) поглъща квант с енергия 10,2 eV
- г) поглъща квант с енергия 1,9 eV

35. При α -разпадане на изотопа ${}^{222}_{86}\text{Rn}$ се получава:

- а) ${}^{218}_{84}\text{Po}$
- б) ${}^{220}_{82}\text{Pb}$
- в) ${}^{218}_{87}\text{Fr}$
- г) ${}^{222}_{87}\text{Fr}$

36. Деленето на урана, с маса по-голяма от критичната, може да протече като верижна реакция, защото:

- а) при всеки акт на делене се отделя голямо количество енергия
- б) фрагментите на делене са ядра с по-голям масов дефект
- в) протича под действие на неутрон и при всеки акт на делене се получават 2 или 3 нови неутрона
- г) уранът е радиоактивен

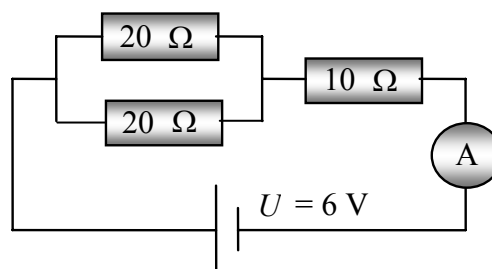
37. След два последователни процеса на радиоактивно разпадане ядро на ${}^{214}_{84}\text{Po}$ се превръща в ядро на ${}^{210}_{83}\text{Bi}$. При процесите се излъчват:

- а) α -частица и електрон
- б) α -частица и γ -квант
- в) електрон и γ -квант
- г) два електрона

38. Кое от следните твърдения **НЕ** е вярно? В сравнение с планетите от земен тип планетите гиганти имат:
- по-ниска температура
  - по-голяма маса
  - по-голяма плътност
  - по-големи радиуси на орбитите си
39. Къде са разположени белите джуджета върху диаграмата “спектър–светимост”?
- в горния ляв ъгъл
  - в долния ляв ъгъл
  - в долния десен ъгъл
  - в горния десен ъгъл
40. Източник на енергия в звездите от главната последователност са протичащите в недрата им процеси на:
- горене
  - делене на урана
  - радиоактивно разпадане
  - термоядрен синтез

ТРЕТА ЧАСТ

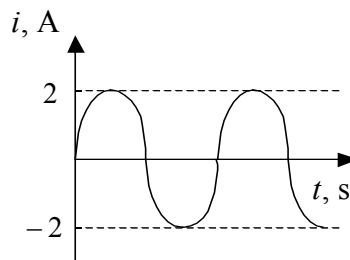
41. Точков заряд създава електрично поле. Интензитетът на полето на разстояние r от заряда е $E = 500 \text{ N/C}$. Колко е интензитетът на полето на разстояние $2r$ от заряда? (коефициентът на пропорционалност е $k = 9 \cdot 10^9 \text{ N.m}^2/\text{C}^2$)
42. Колко кулона е зарядът q , преминаващ за време $t = 1 \text{ min}$ през напречното сечение на проводник, по който тече ток $I = 10 \text{ mA}$?
43. Колко ампера е токът, който измерва идеалният амперметър, включен в електрическата верига?

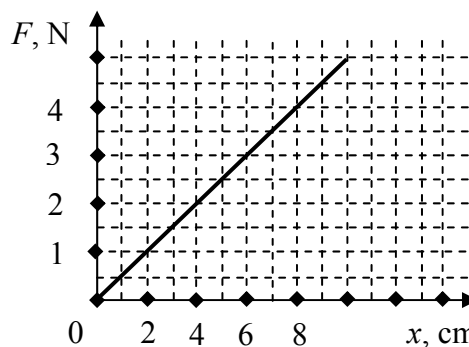
44. Акумулатор с електродвижещо напрежение $\mathcal{E} = 13,2 \text{ V}$, през който протича ток $I = 10 \text{ A}$, захранва радиокасетофон. Колко ома е вътрешното съпротивление r на акумулатора, ако напрежението върху радиокасетофона е $U = 13 \text{ V}$?
45. Максималната магнитна сила, която действа на протон в еднородно магнитно поле с индукция $B = 0,5 \text{ T}$, е $F_{\text{max}} = 3,2 \cdot 10^{-13} \text{ N}$. Колко е скоростта на протона? (зарядът на протона е $e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ C}$)

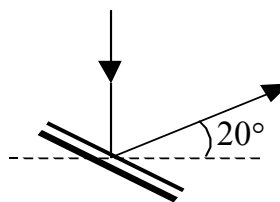
46. През резистор със съпротивление $R = 100 \Omega$ протича променлив ток, който се изменя както е показано на фигурата. Колко вата е средната мощност консумирана от резистора?

47. На фигурата е показана зависимостта на големината на еластичната сила F , която възниква при разтягането на дадена пружина, от деформацията x на пружината. На същата пружина се окачва теглилка с маса $m = 0,5 \text{ kg}$. Колко секунди е периодът на това пружинно махало? (приемете $\pi \approx 3$)

48. Светлинен лъч, насочен вертикално надолу, след отражение от плоско огледало сключва ъгъл 20° с хоризонта. Колко градуса е ъгълът между падащия лъч и равнината на огледалото?

49. Температурата T на абсолютно черно тяло нараства 2 пъти. Колко пъти ще нарасне общата енергия, излъчена от тялото за единица време?
50. Каква част от даден радиоактивен изотоп ще се разпадне след 3 периода на полуразпадане?

ОТГОВОРИ НА ПРИМЕРНИЯ ИЗПИТЕН ВАРИАНТ

Първа част

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
а	а	а	б	г	б	а	г	б	в	а	в	б	г	в	г	в	г	б	б

Втора част

21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.
в	б	б	г	г	а	б	г	в	б	а	в	а	г	а	в	а	в	б	г

Трета част

41. $E = 125 \text{ N/C}$

42. $q = 0,6 \text{ C}$

43. $I = 0,3 \text{ A}$

44. $r = 0,02 \text{ } \Omega$

45. $v = 4 \cdot 10^6 \text{ m/s}$

46. $P_{\text{cp}} = 200 \text{ W}$

47. $T = 0,6 \text{ s}$

48. 55°

49. 16 пъти

50. $\frac{7}{8}$